

Манасенко І. М., кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна

ORCID: 0000-0002-3246-3603

e-mail: verholjad@ukr.net

Іванова А. А., здобувач вищої освіти факультету менеджменту та маркетингу, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна

ORCID: 0000-0002-5086-4996

e-mail: willow.iva.30@gmail.com

Буртова А. О., здобувач вищої освіти факультету менеджменту та маркетингу, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна

ORCID: 0000-0001-7943-7261

e-mail: burt.anastasia.burt@gmail.com

Економічна діагностика трендів макроекономічної ситуації Китаю та Індії

Анотація. *Останнє десятиліття світ спостерігає за масштабним зростанням важливості і сили двох держав-сусідів, що активно розвиваються, – Індії та Китаю, які завдяки динамічному нарощуванню власного економічного потенціалу вже відкрито починають боротися за першість у світі. Задля розуміння аспектів подальшого розвитку світової економіки в цілому, визначення економічних ризиків та трендів, досліджено наступні макроекономічні показники східних гігантів: проведено аналіз динаміки змін рівня ВВП за останні 5 років, який підтвердив серйозність економічних намірів досліджуваних країн; розглянуто залежність країн світу від національних економік Індії та Китаю та виявлено найважливіші та найпотужніші групи товарів. Установлено значення для світової спільноти дій та ініціатив від досліджуваних країн завдяки детальному аналізу залучених інвестицій та визначення місця Індії та Китаю в інтеграційних міжнародних об'єднаннях. Проведена діагностика трендів макроекономічної ситуації наступних національних економік дозволила прояснити вплив кризи COVID-19 на економічне зростання досліджуваних країн, виокремити прогалли в потужних економіках, а також зрозуміти вектор дій на світовому ринку.*

Ключові слова: *Індія; Китай; макроекономічні тренди; динаміка зміни ВВП; торгівельний оборот; інвестиції; економічне зростання; криза COVID-19.*

Manaienko Iryna, Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of Management, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute», Kyiv, Ukraine

Ivanova Anastasiia, Applicant of Higher Education, Faculty of Management and Marketing, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute», Kyiv, Ukraine

Burtova Anastasiia, Applicant of Higher Education, Faculty of Management and Marketing, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute», Kyiv, Ukraine

Economic Analysis of Macroeconomic Trends: China and India

Abstract. Introduction. *Nowadays the world is on the cusp of major changes. The eastern market is becoming much more popular, important and powerful for the international community. India and China are already openly fighting for world domination through the dynamic growth of their own economic and military potential. It should be noted that, it was important for a detailed analysis of the economies of these eastern countries not only to process statistics, but also to take into account traditions and culture.*

Purpose. *The main idea of this article is to understand clearly the aspects of further development of the world economy and to identify economic risks and trends, analyzing the following macroeconomic indicators of eastern giants' countries.*

Results. *A detailed analysis of the dynamics of GDP's changes over the past 5 years was conducted and once again emphasized the power of these national economies that has only grown in recent decades. The importance of initiatives and innovations, creating by the eastern neighbors for the world community, was highlighted through a determination of the role of India and China in the integration international associations and study of the attracted investments. The interdependence of the world's market and the eastern market of India and China was considered, a detailed breakdown of exports and imports of goods and services was carried out and that gives us the opportunity to identify the most important and most powerful groups of goods for today.*

Conclusions. *The study identified similar aspects of the development of emerging economies such as India and China, which were supported by reports from objective sources of statistical information. Determining the macroeconomic situation of the next national*

economies allowed us to explain how the COVID-19 pandemic changed the action plan of the studied countries, to find weaknesses of strong enough economies, and also to make certain predictions about the future world market.

Keywords: India; China; the economic impact of the pandemic; macroeconomics, gross domestic product; international trade; investments; developing countries.

JEL Classification: E20, E22, E66, F01, F21.

Постановка проблеми. За останню чверть століття ситуація на міжнародному ринку істотно змінилася. Центром економічного зростання і концентрацією торгових потоків у світовому господарстві стала Східна Азія. Китай і Індія – економічно потужні країни з-поміж країн Східної і Південно-Східної Азії з ринком, що формується. На них припадає більше третини населення земної кулі, і ці дві країни мали б сильний вплив на світові тенденції, навіть якби їх темпи зростання не були такими високими. З усім тим, в останні 15-20 років Китай і Індія належали до числа швидко зростаючих в світі: середній дохід в Китаї підвищився майже в десять разів, тоді як в Індії він збільшився майже вчетверо.

Попри кардинально різні політичні та економічні системи, доходи мільйонів жителів обох країн піднялися вище межі бідності, але водночас і збільшилися нерівність доходів і екологічний збиток. З урахуванням масштабів цих змін вихід Індії та Китаю у світові лідери має серйозні наслідки для решти світу.

Саме тому важливим є проведення економічної діагностики макроекономічних тенденцій цих країн та з'ясування основних напрямків розвитку, що впливають не тільки на внутрішній ринок досліджуваних країн, але і на світову економіку в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зауважити, що глибокі дослідження китайського та індійського ринку розпочалися лише після 2000-х років, адже до цього моменту політика обох країн та їх статус на міжнародній арені були в стані постійного коливання. Саме тому, науковці у своїх працях приділяють увагу ситуації на ринку в цілому, спираючись на історичні та культурні аспекти.

Серед наукових праць, в яких досліджується розвиток та майбутні перспективи Індії та Китаю, слід зазначити наступних авторів: Кумар Манганал Бірла [1], Джастін Уфу Лін [2], Тіло Хенман [3], Адам Лисенко, Даніель Розен, Антонюк Богдан [4], Боркова Олена [5] та інші.

Східний ринок, що постійно змінюється, потребує нових діагностик та статистичних даних, поточного аналізу ситуації на ринку в теперішніх умовах та після кризи COVID-19. Об'єктивними джерелами статистичної інформації для виявлення тенденцій розвитку цих країн є Світовий банк [6], ЮНКТАД [7], Statista [8], IQ Air [9], Trading Economics [10].

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є дослідження діяльності та особливостей таких країн, як Китай та Індія, аналіз макроекономічних показників та зовнішньоекономічних зв'язків з країнами світу,

з'ясування їх ролі в міжнародному поділі праці та визначення майбутніх трендів розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні світ стоїть на порозі глобальних змін. Пандемія коронавірусу підірвала найбільші економіки світу і сповільнила темпи економічного зростання більшості країн. Наразі очевидно, що COVID-19 створив неоднозначний вплив на суспільство, економіку, спосіб життя та навколишнє середовище. Важко уявити, що травматичний досвід пандемії COVID-19 буде швидко забутий або з часом повністю зникне [11]. Не можна заперечувати той факт, що така критична ситуація показала, уряди яких країн можуть контролювати хаос. Китай та Індія впоралися з цим завданням, причому Китай став в деякому плані локомотивом світового економічного відновлення.

За думкою експертів саме ці країни можуть посприяти відновленню світової економіки. Пандемія принесла в Індію закриті кордони між штатами, обмежену роботу транспорту, закриті промислові підприємства, збитки в туристичній галузі. Однак велика чисельність працездатного населення і низький рівень заробітних плат, не дивлячись на ситуацію в світі, все ще створюють привабливі умови для іноземних інвесторів. До того ж Індія – це висококонкурентний ринок з тривалими традиціями ринкової економіки. Що ж стосується Китаю, то він може більшою мірою регенеруватися самостійно завдяки внутрішньому споживанню: швидке відновлення китайської промисловості створить додатковий попит на енергоносії і допоможе стабілізувати цей ринок. Таким чином, Китай може врівноважити якщо не всю світову економіку, то деякі ключові галузі.

Звертаючись до історичних даних, ще 40 років тому Китай був бідною країною, що не мала ані торгових партнерів, ані міжнародних зв'язків. З приходом нової влади, стратегія країни повністю змінилась: Китай провів серію ринкових реформ, які відкрили країну для торгівлі та іноземних інвестицій, витягнувши з бідності сотні мільйонів осіб [12]. Важливу роль відіграла саме велика кількість населення: маючи дешеву робочу силу, Китай забезпечив собі низьку собівартість виробленої продукції, і, таким чином, отримав перевагу над західними виробниками.

Зростаючі доходи інвестувались у розвиток країни. Якщо раніше Китай закуповував технології у інших країн, то наразі він є одним з найбільших наукових центрів світу, де кожного року народжуються нові ідеї. Тому не дивно, що різке економічне зростання Китаю привернуло увагу всього світу, а це явище запам'яталося в історії як китайське економічне чудо.

Нині добробут багатьох країн залежить саме від нього. Сама ж тенденція до збільшення ВВП зберігається і зараз. У 2019 році цей показник становив 14 трлн дол. США (табл. 1).

Щодо Індії, то за останні 10 років вона змогла збільшити свій показник ВВП більш ніж у два рази.

Якщо у 2009 році він становив 1,3 трлн дол. США, а сама Індія посідала 11-е місце у світовому рейтингу, то у 2019 р. він збільшився до 2,8 трлн дол. США та, відповідно, забезпечив Індії 5-е місце на світовому ринку.

Таблиця 1 Динаміка зміни ВВП країн

Показник	Країна	Роки				
		2015	2016	2017	2018	2019
ВВП номінальний, млрд дол. США	Китай	11 062	11 233	12 310	13 895	14 280
	Індія	2 104	2 295	2 653	2 713	2 869
ВВП за ПКС, млрд дол. США	Китай	17 797	18 712	19 887	21 747	23 488
	Індія	7 160	7 735	8 281	9 002	9 560
ВВП на душу населення, дол. США	Китай	8 066	8 147	8 879	9 976	10 216
	Індія	1 605	1 732	1 981	2 005	2 099

Джерело: складено авторами за даними [6]

Багато в чому таке зростання було спричинено демографічним фактором. Як і у випадку з Китаєм, дешева робоча сила створила країні ряд переваг перед її конкурентами. Індія зуміла налагодити відмінний експорт товарів сільськогосподарства та текстильної промисловості, в тому числі і з КНР.

Не менш важливими для аналізу є показник ВВП за ПКС, за яким країни посідають лідируючі місця: Китай займає перше місце у світі зі значенням 23 трлн дол. США, Індія – третє (9 трлн дол. США). Це говорить про високий рівень доступності товарів та послуг в країнах.

Щодо ВВП на душу населення, то тут, навпаки, за рахунок великого населення, країни поступаються більшості країн світу. У Китаї станом на 2019 рік цей показник становив 10 тис дол. США на душу населення, у Індії – 2 тис дол. США (для порівняння, в Монако він становив 185 тис дол. США, в Україні – 3,7 тис дол. США).

Окрему увагу слід також приділити темпу зростанню ВВП, який є вектором успішності країн. У

2019 р. цей показник в Китаї перебував на найнижчому рівні за останні 20 років, головна тому причина – торгова війна з США, яка в цілому призводить до глобальних втрат виробництва не тільки конфліктуючих сторін, а і скорочення світового виробництва на роки вперед [13]. У 2020 році через пандемію цей показник став мінімальним за останні 45 років – 2,3% (рис. 1).

В Індії темпи приросту перебувають на нестабільному рівні: починаючи з 2016 р. він має тенденцію до зменшення. Це пояснюється тим, що у 2016 р. уряд країни з метою викорінення корупції почав проводити процес демонетизації. Було вилучено 85% паперових грошей, у результаті чого – непоправна шкода малому бізнесу, який працює з готівкою.

Як і у випадку з Китаєм, в країні фіксуються найнижчі показники за останні 20 років: за результатами 2020 року він становив 10,3%.

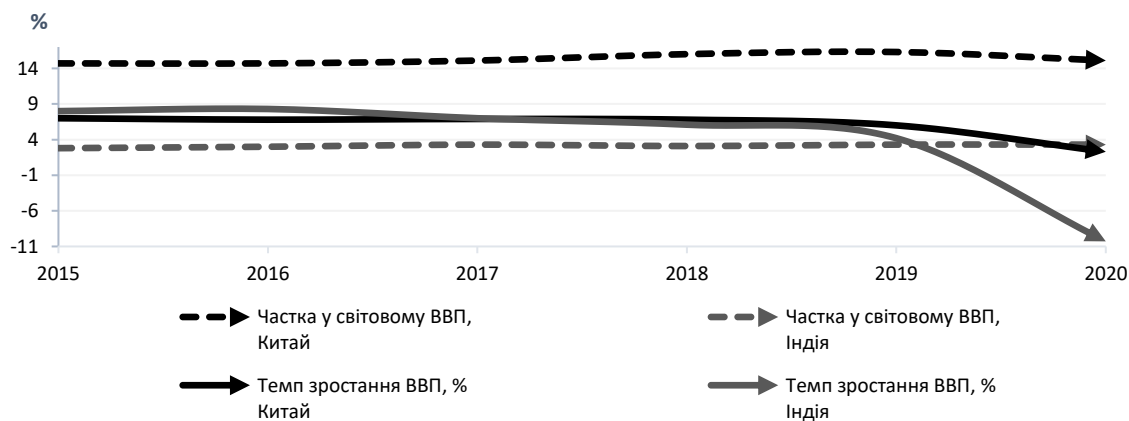

Рисунок 1 – Частка у світовому ВВП та темпи зростання ВВП

Джерело: складено авторами за даними [6]

Наразі темпи зростання Індії залежить від різних факторів, таких як швидкість відкриття економіки, швидкість локалізації нового вірусу і плани уряду щодо стимулювання економіки[14].

Попри різке зменшення темпу зростання, частка світового ВВП цих країн майже не змінилась, адже 2020 рік був переломним для всіх економік світу. На відміну від інших країн, КНР зміг приборкати наслідки пандемії, показати високу швидкість відновлення та стати єдиною країною з позитивним приростом ВВП.

Важливим питанням у вивченні трансформації економіки є структура ВВП за видатками. У Китаї значна частина належить валовим інвестиціям, однак уряд країни це не влаштовує: для створення нації платоспроможних споживачів та підвищення середньосвітового рівня ВВП на душу населення вони мають збільшити частку споживчих витрат. Політика уряду Індії на даний момент спрямована на покращення рівня життя, тому в останні роки у структурі ВВП за видатками збільшується частка урядових витрат, що йдуть на освіту населення. Таким чином вони намагаються побороти в країні проблему бідності.

Зовнішня торгівля Китаю в останні чверть століття характеризується все більшим залученням у світові товарообмінні процеси і, відповідно, досягненнями в розвитку національної економіки за рахунок зовнішнього ринку. Справжній стрибок в обсязі зовнішньої торгівлі Китаю (з 509,8 млрд дол. США у 2001 році до 1155 млрд дол. США у 2004 році) і вихід країни на третє місце в світі за цим показником, викликали явну заклопотаність світового співтовариства подальшими перспективами і наслідками китайської торгової експансії.

Відносно експорту для Китаю вирішальне значення має фактор попиту на зовнішніх ринках. У географічному плані експорт Китаю, як і раніше, міцно прив'язаний до ринків США і ЄС, тому не дивно, що за умови пандемії, яка почалась безпосередньо в Китаї, темп зростання експорту станом на 2019 рік перебував на рівні 0,5%, що на 9,4% менше за показник минулого року (табл. 2). Проте експорт в реальних цінах за останні 5 років продовжує мати тенденцію до зростання.

Таблиця 2 Тенденції змін експорту та імпорту в Китаї та Індії

Показник	Країна	Роки				
		2015	2016	2017	2018	2019
Експорт в реальних цінах, млрд дол. США	Китай	2 273	2 097	2 263	2 486	2 499
	Індія	262	275	305	331	314
Темп зростання експорту, %	Китай	-2,9	-7,7	7,9	9,9	0,5
	Індія	-15,6	5,0	10,9	8,5	-5,1
Імпорт в реальних цінах, млрд дол. США	Китай	1 679	1 587	1 843	2 135	2 078
	Індія	379	384	463	513	467
Темп зростання імпорту, %	Китай	-14,3	-5,5	16,1	15,8	-2,7
	Індія	-15,3	1,3	20,6	10,8	-9,0

Джерело: складено авторами за даними [7]

Суттєве зростання імпорту відбулося у 2017 році, коли показник темпу зростання збільшився на 21,6%, що було пов'язано зі стабілізацією відносин між Китаєм та ЄС, до 2018 року включно його значення було стабільним, лише у 2019 відбувся суттєвий стрибок – зменшення показника на 18,5% – через ситуацію з COVID-2019 у світі. Експерти прогнозують тенденцію до несуттєвого зниження імпорту до 2023 року.

Індія – країна, яка має великий потенціал для прискорення в економічному зростанні і вирішення соціальних проблем. Як вже було зазначено, в країні все більше збільшується продуктивність праці, що створює основу для внутрішнього споживання, а також зовнішньої торгівлі.

За останні 5 років у співвідношенні експорту з імпортом країна все ж має негативний баланс: у 2019

році обсяг імпорту перевищив показники експорту на 153 млрд дол. США тобто близько 32,8%.

Отже, за обсягом експорту та імпорту з суттєвим відривом лідирує Китай. Зовнішня торгівля Піднебесної має достатню стійкість і простір для маневру і тривало розвивається в позитивному напрямку. Китай, попри деяку залежність від ринків США та ЄС, має здатність стабілізувати зовнішню торгівлю, забезпечити глобальні ланцюжки поставок і сприяти зростанню світової економіки і економічної глобалізації. Індія тільки нарощує свій потенціал і стає потужнішою завдяки вільним економічним зонам, але при цьому зовнішня торгівля сильно залежить від інвестицій і ситуацій на ринках інших національних економік.

Найбільший обсяг торговельного обороту серед країн, які ми аналізуємо, протягом 2015-2019 рр. має Китай: цей показник у 5,8 разів більше, ніж в Індії (табл.

3). По частці у ВВП Китай також випереджає Індію, торгівельного обороту у 2019 році є негативним показником, попри тенденцію до зменшення за останні 5 років. Слід зазначити, що в обох країнах темп зростання

Таблиця 3 Тенденції змін торгівельного обороту та сальдо в Китаї та Індії у 2015-2019 рр.

Показник	Країна	Рік				
		2015	2016	2017	2018	2019
Обсяг торгівельного обороту, млрд дол. США	Китай	3 952	3 684	4 106	4 621	4 577
	Індія	641	659	768	844	781
Торгівельне сальдо, млрд дол. США	Китай	594	510	420	351	421
	Індія	-117	-109	-158	-182	-153
Темп зростання ТО, %	Китай	-8,1	-6,8	11,5	12,5	-1,0
	Індія	-17,0	2,8	16,5	9,9	-7,5

Джерело: складено авторами за даними [6]

Станом на 2019 рік Китай посідає 1 місце в світі за кількістю товарів та 5 місце за кількістю послуг, що експортуються. Найбільшу частку експорту (рис. 2) складають товари сфери матеріального виробництва (2,3 трлн дол. США).

Найбільше з Китаю екпортувалося: мобільних телефонів, комп'ютерів, камер, нафти і нафтопродуктів, освітлювального обладнання, дитячих іграшки та велосипедів.

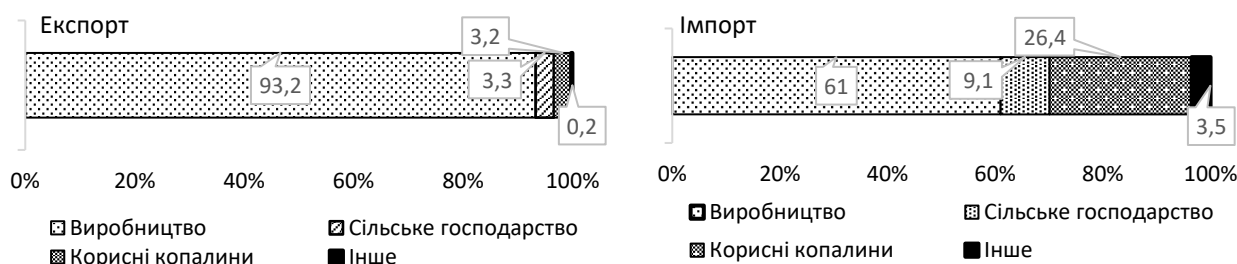

Рисунок 2 – Розбивка загального експорту та імпорту товарів Китаю, 2019 р

Джерело: складено авторами на основі [8]

Станом на 2019 р. Китай посідає 2 місце в світі за кількістю товарів та за кількістю послуг, що імпортуються. Найбільшу частку імпорту складають товари сфери матеріального виробництва (1,24 трлн дол. США). Найбільше в Китай імпортувалося: інтегральних схем, нафти, залізних руд, газу, автомобілів, золота та соєвих бобів. Топ-5 торговельними партнерами Китаю з експорту товарів та послуг є США, Гонконг, Японія, Південна Корея та В'єтнам. Стосовно імпорту, то це Південна Корея, країни Азії (Таїланд, Сінгапур, Індонезія), Японія, приховані партнери та США – 5,95%. Слід зазначити, що США залишається основним стратегічним торговельним партнером, незважаючи на розпочату у 2018 році торговельну війну, яка призвела до звуження торговельного обороту між двома країнами – за 2019 рік він зменшився на 15,3% (більше ніж на 100 млрд дол. США): запроваджені США імпорتنі мита обмежили закупівлі з Китаю, в основному, продукції металургійної галузі та широкого спектру промислових

товарів, а Китай суттєво знизив імпорт з США сільськогосподарської продукції, зокрема соєвих бобів та кукурудзи.

У 2020 році вперше в історії Китай став найбільшим торговим партнером Євросоюзу, випередивши США: обсяг торгівлі ЄС з Китаєм досяг 711 млрд дол. Зовнішній попит стимулює відновлення економіки Китаю в умовах пандемії, адже місцеві виробники гнучко скорегували свої виробничі лінії, щоб надавати товари для задоволення попиту в нову епоху COVID-19, при цьому в Китаї спостерігається значне зростання виробництва як товарів, пов'язаних з пандемією, так і не пов'язаних з нею. Сукупний експорт з Індії склав 314 млрд дол у 2019 році. Станом на 2018 рік Індія посідала 18 місце в світі за кількістю товарів та 8 місце за кількістю послуг, що експортуються. Найбільшу частку експорту (рис. 3) складають товари сфери матеріального виробництва (229,45 млрд дол. США). Експортувались в основному: нафта, лікарські засоби, алмази, рис, ювелірні вироби, автомобілі та алюміній

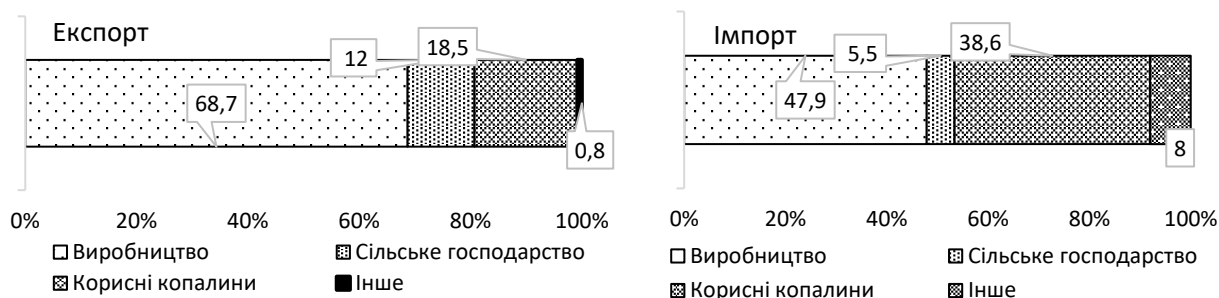

Рисунок 3 – Розбивка загального експорту та імпорту товарів Індії, 2018 р.

Джерело: складено авторами за даними [8]

Сукупний імпорт до Індії склав 467 млрд дол. США у 2019 році. Станом на 2019 рік Індія посідає 10 місце в світі за кількістю товарів та за кількістю послуг, що імпортуються. Найбільшу частку імпорту складають товари сфери матеріального виробництва (240,2 млрд дол. США). Імпортувались в основному: нафта, золото, алмази, кам'яне вугілля, газу, інтегральні схеми; телефони та комп'ютери. Основними партнерами Індії з експорту товарів та послуг є США, Китай, ОАЕ, Гонконг та Сінгапур. Країнами-імпортерами для Індії станом на 2020 рік є Китай, США, ОАЕ, Саудівська Аравія та Ірак. Попри швидкі темпи економічного зростання, ринок Індії продовжує бути суттєво залежним від ринку США

та Китаю. Стосовно останнього слід зазначити, що збройний конфлікт на кордоні між двома країнами та досить напружені соціально-політичні стосунки не призвели до звуження торговельного обороту. У 2019 році Індія займала дев'яту позицію у світі за кількістю залучених прямих іноземних інвестицій – 50 млрд дол. США (табл. 4). Китай займав другу позицію (155 млрд дол. США), але вже у 2020 році, на фоні пандемії, вперше в історії зміг випередити США з 163 млрд дол. США залучених прямих іноземних інвестицій.

Разом з тим, внутрішні інвестиції все ще залишаються основним джерелом розвитку економіки. На це вказують валові інвестиції.

Таблиця 4 Зміна інвестицій Китаю та Індії

Показник	Країна	Рік				
		2015	2016	2017	2018	2019
Притік ПІІ, млрд дол. США	Китай	245,5	174,8	166	235,4	155,8
	Індія	44	44,5	39,9	42,2	50,6
Валові інвестиції, млрд дол. США	Китай	4 656	4668	5153	5953	6115
	Індія	604	646	744	785,00	771

Джерело: складено авторами за даними [6]

Не менш важливим показником, який застосовується для оцінки стану тієї чи іншої країни, є її сукупний зовнішній борг. Зовнішній борг Китаю у 2019 році становив 2 трлн дол. США, Індії – 560 млрд дол. США. Його частка з кожним роком зростає.

Однак більш об'єктивну картину можна отримати, якщо прирівняти його до частки ВВП. В Китаї він становить 15%, Індії – 20% (в Україні цей показник більше 80%). Для країн таке значення зовнішнього боргу є безпечним і не становить загрози.

Рівень інфляції досліджуваних країн коливається в Китаї в межах 2-5%, в Індії – 0-5% (рис.4).

Проте навіть такий рівень інфляції вважається помірним, позитивно впливає на економічне зростання і характерний для розвинених економік, тому особливої загрози для Китаю та Індії не становить.

Під час дослідження макроекономічної ситуації слід також розглянути вплив економічних організацій та інтеграційних процесів, що сприяють соціально-економічному розвитку, забезпечують розширення ринку збуту товарів та розвиток пріоритетних галузей.

Проблемою останніх років стала торгова війна між Китаєм та США, яка почалась ще у 2013 році. Криза COVID-19 дала можливість обом країнам спільно працювати над пом'якшенням кризи та науковими рішеннями щодо припинення поширення вірусу. Натомість і Вашингтон, і Пекін звинувачують одне одного в неправильній реакції на поширення вірусу, поглиблюючи тим самим політичну та економічну напруженість, яка вже існувала у відносинах. Це ще більше погіршило настрої бізнесменів по обидва боки Тихого океану [3].

Рисунок 4 – Рівень інфляції (дефлятор ВВП)

Джерело: складено авторами за даними [6]

У центрі конфлікту опинилась СОТ, через яку країни подавали скарги та впливали на своїх опонентів, а також АСЕАН, яка була створена з ціллю відгородити країн-учасників від впливу цих наддержав та зміцнити власні позиції.

Китай почав шукати союзників та нові шляхи зміцнення своїх позицій, і вже у 2020 році після восьмирічних переговорів, між країнами АСЕАН (та Китаєм в тому числі) була підписана найбільша у світі торгова угода про вільну торгівлю, що охоплює третину загальносвітового ВВП. Завдяки цій угоді КНР зможе зменшити бар'єри щодо вивезення своїх товарів, розширити свій ринок збуту і підвищити конкурентоспроможність.

Водночас, важливим для Китаю залишається підтримання відносин з країнами-членами БРИКС та АТЕС, що забезпечують динамічний розвиток торговельно-економічних відносин.

Для Індії участь у інтеграційних угрупованнях означає можливість підтримання продовольчої та енергетичної безпеки; налагодження міжнародних зв'язків з іншими країнами. Пріоритетним наразі є вступ до АТЕС, а також підтримання відносин з ШОС. Водночас СОТ відзначає, що Індії слід більше укладати регіональних угод.

Висновки. Проаналізувавши макроекономічні показники і рівень зовнішньоекономічних зв'язків, можна виділити основні аспекти економік Індії та Китаю:

– схожі соціальні проблеми – необхідність збереження високих темпів зростання заради забезпечення роботою молоді, швидке зростання міст, погана екологія; диспропорції між регіонами; бідність і нерівність; великий демографічний потенціал – згідно зі звітом World Air Quality Report [9] Китай (42 міста зі 100 в рейтингу) та Індія (22 зі 100) залишаються найбільш забрудненими країнами у світі; рівень урбанізації Китаю та Індії станом на 2019 рік – 60,3% та 34,47% відповідно та має тенденцію до зростання;

– стрімке зростання ВВП – за останні 10 років Китай зміг збільшити свій показник ВВП майже у три рази (з 5 трлн дол. США до 14), Індія – у два рази (з 1,3 трлн дол. США до 2,8) [6];

– залежність від імпорту енергоносіїв – в структурі імпорту обох країн значну частку займають газ та нафта

– корисні копалини: в Китаї – 26,4% всієї імпортованої продукції, в Індії – 38,6% [8];

– значна роль держави в економіці і регулюванні різних сфер, в розвитку інфраструктури; розвиток національних корпорацій – у структурі ВВП за видатками урядові витрати займають більше 10% у обох країнах, при цьому в Індії значна частина спрямовується на освіту населення;

– активне залучення прямих іноземних інвестицій; висока роль підприємств з іноземною участю – кількість залучених прямих іноземних інвестицій в Індію за рік зросла на 19% (станом на 2019 рік – 50,6 млрд дол. США), а Китай у 2020 році на фоні пандемії посів перше місце у світовому рейтингу зі 163 млрд дол. США залучених іноземних інвестицій;

– нарощування експорту – експорт з Китаю зріс на 30,6% в річному обчисленні до 241,1 млрд дол. США у березні 2021 року, а експорт з Індії зріс у порівнянні з попереднім роком на 60,3% і досяг рекордного рівня в 34,5 млрд дол. США, із значним збільшенням продажів інших зернових (326%) [10];

– особливе місце в міжнародному поділі праці – за даними Всесвітнього економічного форуму [15] у 2019 році Індія займала 35 місце у світі за інноваційним потенціалом, Китай – 24 місце: це вказує на важливість цих країн для світового розвитку;

– прагнення до технічного прогресу, поліпшення освіти і впровадження інновацій – наявність численого англомовного населення в Індії дозволяє в перспективі претендувати на місце основного світового експортеру послуг в області інформаційних технологій і програмістів – 161,4 млрд дол. США або 76% всіх експортованих послуг. Китай за останні 20 років збільшив кількість інвестицій в інновації та захист інтелектуальної власності майже в 200 разів: станом на 2019 рік було заявлено про 58 990 нових винаходів [16].

Криза COVID-19 істотно зіпсувала плани деяких національних економік, тим самим повністю змінивши хід гри. Як будуть розвиватися відносини між країнами після пандемії – головне питання, на яке немає однозначної відповіді. Зараз Китай бореться з наслідками кризи з найменшими втратами, при цьому триває начебто не розпочата, але, свого роду, війна інтересів з США.

Індія водночас стурбована своїм становищем на міжнародному ринку: зростаючі масштаби КНР можуть стати для неї серйозним викликом, адже Піднебесна серйозно налаштована на розширення своїх масштабів.

Спираючись на виконаний аналіз статистичних даних, основних макроекономічних показників досліджуваних країн та їх історичної ретроспективи, можемо спрогнозувати два варіанти результатів подій: або у найближчому десятилітті Китай та Індія будуть в числі лідерів і творців трендів економічного зростання

на світовому ринку, або гегемонія східноазійських країн залишиться лише в планах через неминучі внутрішні конфлікти. Початок цього конфлікту сьогодні вже бачимо в Гонконзі, де багаті не хочуть знову ставати бідними і жити за нормальною вертикаллю влади.

Отже, важливо розуміти, що тенденції майбутнього розвитку Китаю та Індії сьогодні залежать навіть не від наслідків пандемії та світового застою виробництва, а безпосередньо від дій уряду та громадян досліджуваних країн.

Література:

1. Birla K. India is on the cusp of a momentous change of course. *The Smart Magazine*. 2015. Vol. 14, №2. P. 1-31.
2. Lin Yifu J. *Demystifying the Chinese Economy*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. P. 330. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9781139026666>.
3. Hanemann T., Rosen D.H., Gao C., Lysenko A. Two-Way Street: 2020 Update US-China Investment Trends. *A Report by the US-China Investment Project*. 2020.
4. Антонюк Б.О., Гороховська Н.В. Стратегічні напрямки конкурентного розвитку Китаю в XXI столітті. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. №13.
5. Боркова А.Е., Кривенко А.В., Сидоров А.А. Мировая фабрика. Экономическое чудо Китая и его участие в мировой экономике. *Московский экономический журнал*. 2019. №8.
6. Матеріали офіційного сайту Світового банку. World Bank Open Data: веб-сайт. URL: <https://data.worldbank.org/> (дата звернення: 05.04.2021).
7. Матеріали офіційного сайту Конференції ООН з торгівлі та розвитку. UNCTADstat: веб-сайт. URL: <https://unctadstat.unctad.org/EN/> (дата звернення: 05.04.2021).
8. Матеріали офіційного сайту Statista. Statista: веб-сайт. URL: <https://www.statista.com/> (дата звернення: 05.04.2021).
9. Матеріали офіційного сайту IQAir. Empowering the World to Breathe Cleaner Air: веб-сайт. URL: <https://www.iqair.com/> (дата звернення: 15.04.2021).
10. Матеріали офіційного сайту Trading Economics. TRADING ECONOMICS: веб-сайт. URL: <https://tradingeconomics.com/> (дата звернення: 15.04.2021).
11. Ghosh A., Nundy S., Mallick T. How India is dealing with COVID-19 pandemic. *Sensors International*. 2020. Vol. 1, №100021. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sintl.2020.100021> (Last accessed: 12.04.2021).
12. Harrison V. Palumbo D. China anniversary: How the country became the world's 'economic miracle'. *BBS News*. 2019. URL: <https://www.bbc.com/news/business-49806247> (Last accessed: 03.04.2021).
13. Bolt W., Mavromatis K., van Wijnbergen S. The Global Macroeconomics of a Trade War: The EAGLE model on the US-China trade conflict. *Tinbergen Institute Discussion Paper*. 2019. №015/VIII. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/205305/1/19015.pdf> (Last accessed: 08.04.2021).
14. Singh B.P. Impact of COVID-19 on Rural Economy in India. *MPRA Paper*. 2020. №100530. URL: <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/100530/> (Last accessed: 20.04.2021).
15. Матеріали офіційного сайту Всесвітнього економічного форуму. The World Economic Forum: веб-сайт. URL: <https://www.weforum.org/> (дата звернення: 15.04.2021).
16. Jing M. China to press ahead with investments in 5G and Internet of Things. *South China Morning Post*. 2019. URL: <https://www.scmp.com/tech/policy/article/2182358/china-press-ahead-investments-5g-and-internet-things-ndrc-official-says> (дата звернення: 18.04.2021).

References:

1. Birla, K. (2015). India is on the cusp of a momentous change of course. *The Smart Magazine*, 14(2), 1-31.
2. Lin Yifu J. (2011). *Demystifying the Chinese Economy*. Cambridge : Cambridge University Press. P. 330. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9781139026666>.
3. Hanemann, T., Rosen, D.H., Gao, C. & Lysenko, A. (2020). Two-Way Street: 2020 Update US-China Investment Trends. *A Report by the US-China Investment Project*. Retrieved from http://publications-research.s3.amazonaws.com/TWS+2020_Report_8May2020_Final.pdf.
4. Antonyuk, B.O. & Horohovska, N.V. (2016). Strategic directions of China's competitive development in the XXI century. *Global and national economic problems*, 13, 49-54. Retrieved from <http://global-national.in.ua/archive/13-2016/12.pdf> [in Ukrainian].
5. Borkova, A.A., Krivenko, A.V. & Sidorov, A.A. (2019). The factory of the world. China's economic miracle and its participation in the global economy. *Moscow Economic Journal*, 8, 151-162 [in Russian].
6. The World Bank (2021). *Official website*. Retrieved from <https://data.worldbank.org/>
7. United Nations Conference on Trade and Development. (2021). *Official website*. Retrieved from <https://unctadstat.unctad.org/EN/>.
8. Statista (2021). *Official website*. Retrieved from <https://www.statista.com/>
9. IQAir (2021). *Official website*. Retrieved from <https://www.iqair.com/world-air-quality-report>
10. Trading Economics (2021). *Official website*. Retrieved from <https://tradingeconomics.com/>
11. Ghosh A., Nundy S. & Mallick T. (2020). How India is dealing with COVID-19 pandemic. *Sensors International*, 1, 100021. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sintl.2020.100021>.

12. Harrison V. & Palumbo D. (2019). China anniversary: How the country became the world's 'economic miracle'. *BBS News*. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/business-49806247>
 13. Bolt W., Mavromatis K. & Wijnbergen S. (2019). The Global Macroeconomics of a Trade War: The EAGLE model on the US-China trade conflict. *Tinbergen Institute Discussion Paper*. №015/VIII. Retrieved from <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/205305/1/19015.pdf>
 14. Singh B.P. (2020). Impact of COVID-19 on Rural Economy in India. *MPRA Paper*. №100530. Retrieved from <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/100530/>.
 15. The World Economic Forum (2021). *Official website*. Retrieved from <https://www.weforum.org/>
 16. Jing M. (2019). China to press ahead with investments in 5G and Internet of Things. *South China Morning Post*. Retrieved from <https://www.scmp.com/tech/policy/article/2182358/china-press-ahead-investments-5g-and-internet-things-ndrc-official-says>
-

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License